

NATUUR- EN LANDSCHAPSPLAN

Landgoed Althuyzen

Datum: 4 juli 2016

Project: 1896

Status: Eindoplevering

Opdrachtgever: Dhr. J. Althuyzen

Auteurs: Bureau van Nierop
B. Rijthoviusdreef 6a
5561 TD Riethoven

Voorwoord

Door de eigenaar Dhr. J. Althuyzen is aan Bureau van Nierop gevraagd om een natuur- en landschapsplan op te stellen voor het Landgoed Althuyzen. Het plan is opgesteld ten behoeve van een ruimtelijke onderbouwing voor Landgoed Althuyzen.

Het rapport werd opgesteld door L. van Nierop.

Riethoven, 4 juli 2016

Inhoudsopgave

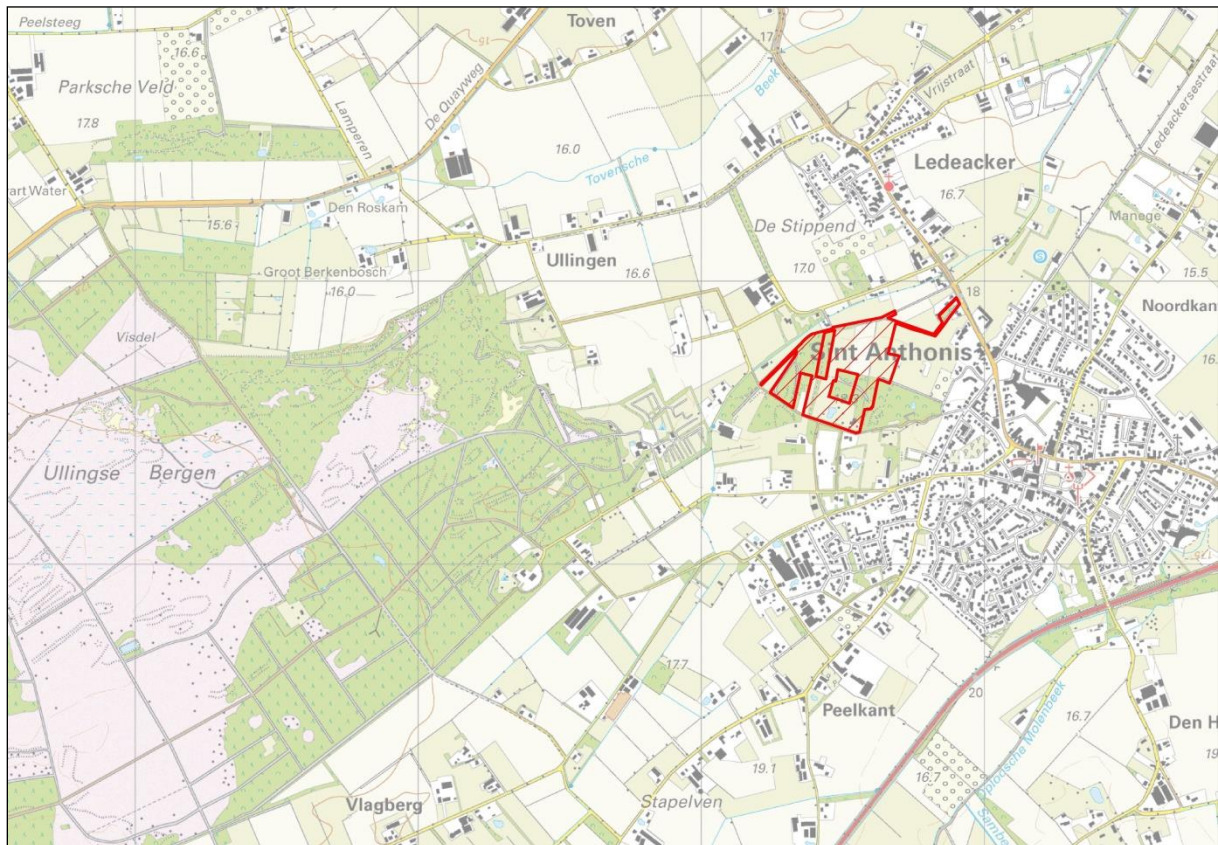
HOOFDSTUK 1. INLEIDING.....	4
1.1 LIGGING EN BESCHRIJVING.....	4
1.3 AANLEIDING EN DOEL.....	4
1.4 LEESADVIES.....	5
HOOFDSTUK 2. INVENTARISATIE.....	6
2.1 INDELING VAN HET TERREIN	6
2.2 GROEIPLAATS	6
2.3 NATUUR.....	7
2.4 HISTORIE.....	8
2.5 LANDSCHAP.....	10
2.6 RECREATIE	11
HOOFDSTUK 3. ONTWIKKELINGSVISIE	12
3.1 DOELSTELLING.....	12
3.2 VISIEKAART.....	12
HOOFDSTUK 4. BEGROTING.....	15
FIGUREN	
Figuur 1 Ligging plangebied	4
Figuur 2 Plangebied en terreintypen.....	6
Figuur 3 Ecologische verbindingen.....	7
Figuur 4 Kaart 1850.....	8
Figuur 5 Kaart 1900.....	9
Figuur 6 Kaart 1950.....	9
Figuur 7 Luchtfoto 2014.....	10
Figuur 8 Huidige routes	11
Figuur 9 Visiekaart	13

HOOFDSTUK 1. INLEIDING

1.1 Ligging en beschrijving

Het natuur- en landschapsplan is opgesteld ten behoeve van een ruimtelijke onderbouwing voor Landgoed Althuyzen. In het plan worden op basis van een analyse van natuur en landschap verbetervoorstellen gedaan die dienen als compensatie voor de legalisering van enkele bouwwerken.

Het huidige plangebied ligt een 750 meter ten noordoosten van de dorpskern Sint Anthonis. Het plangebied is tot stand gekomen door verwerving van diverse percelen.

Figuur 1 Ligging plangebied

1.3 Aanleiding en doel

Bij Dhr. Althuyzen woonachtig op Bosweg 20 Sint Anthonis zijn een aantal handhavingszaken geconstateerd op eigen grondgebied. Deze zijn:

- Herbouw van een veldschuur;
- Vervanging van een verharde toegangsweg;
- Bouw van een schuilgelegenheid voor paarden.

De gemeente Sint Anthonis biedt de mogelijkheid om binnen een zogenaamd “veegplan” geconstateerde handhavingszaken in het buitengebied ruimtelijk te willen toetsen en indien mogelijk planologische medewerking te verlenen. Voorwaarde is dat dit in een natuur- en landschapsplan wordt aangegeven.

Het natuur- en landschapsplan moet ten minste de volgende elementen bevatten:

- Een beschrijving van de bestaande landschapselementen en de huidige functies op en rond de locatie;
- Een inrichtingstekening van de beoogde situatie;
- Een beschrijving van de wijze waarop het landgoed een versterking van de natuur- en landschapswaarden van de directe omgeving zal gaan vormen, rekening houdend met de toekomstige functies, historische waarde van het gebied en indien van toepassing met de ecologische hoofdstructuur en/of andere rijks- of provinciale plannen;
- Een beschrijving van de wijze waarop de overgang van het privé deel naar het publieke deel gestalte zal krijgen;
- Een beschrijving van de duurzaamheid van het plan;
- Een plan van aanpak en een planning van de realisatie van de natuurontwikkeling;
- De waterhuishouding;
- De wegen- en padenstructuur;
- De wijze van recreatief openbaar medegebruik.

1.4 Leesadvies

Hoofdstuk 2 bestaat uit een beschrijving van het landgoed en de verschillende facetten hiervan. In hoofdstuk 3 wordt de visie aan de hand van de sterke en zwakke punten van natuur en landschap uitgewerkt waarna in hoofdstuk 4 de maatregelen worden begroot.

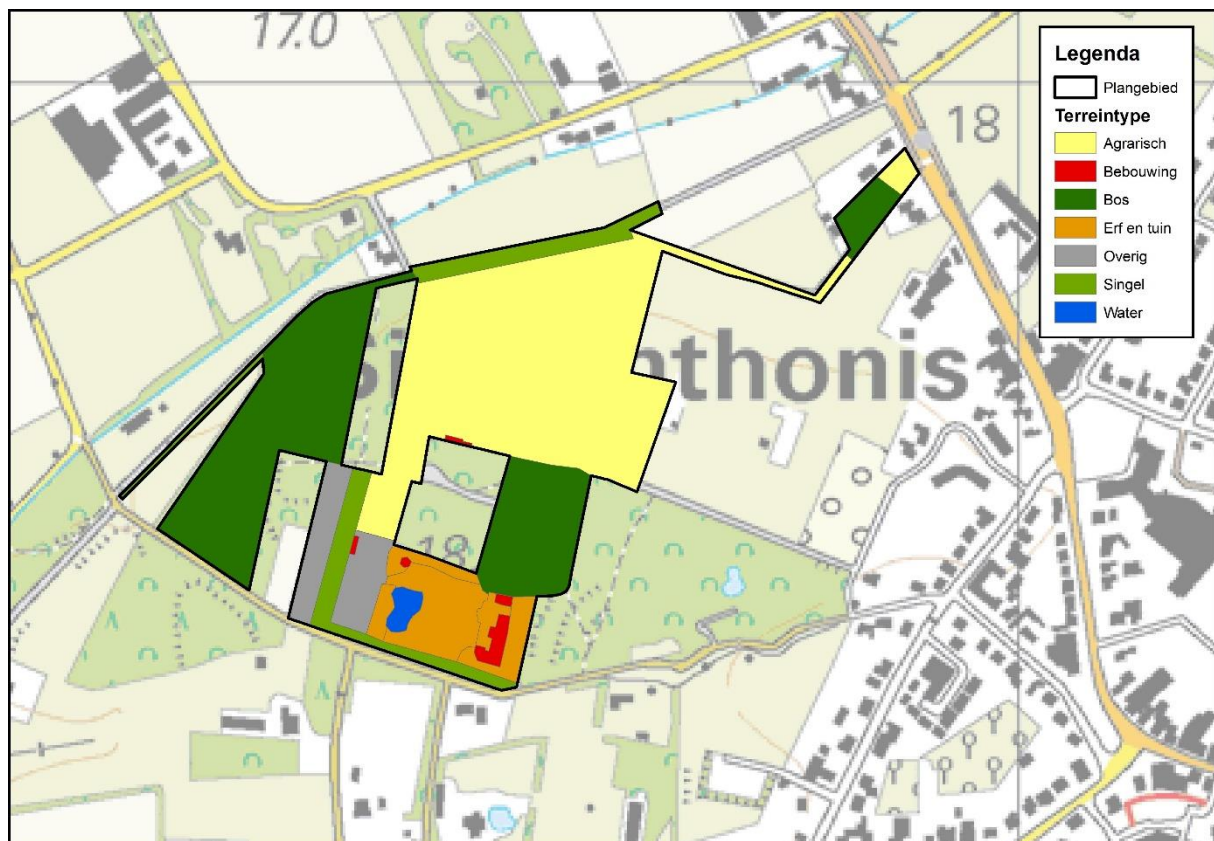
HOOFDSTUK 2. INVENTARISATIE

2.1 Indeling van het terrein

Het plangebied is op te delen in diverse terreindelen, waarbij het grootste deel (44%) bestaat uit bos en agrarische grond (42%). De overige delen bestaan ongeveer gelijk verdeeld uit terrein bebouwing met tuin en erf (7%) enerzijds en anderzijds terreinen t.b.v. de paardensport (6%). Aan de noordoostelijke grens van het terrein loopt een openbare zandweg.

Terrein	Oppervlakte (ha)	%
Agrarisch	4,40	43,7
Bebouwing	0,11	1,1
Bos	3,17	31,5
Erf en tuin	0,88	8,8
Singel	0,82	8,1
Overig	0,60	6,0
Water	0,08	0,8

Totaal	10,07	100
---------------	--------------	------------

Figuur 2 Plangebied en terreintypen

2.2 Groeiplaats

Het overgrote deel van het landgoed ligt op oude cultuurgronden (eerdgronden). Deze gronden zijn van oudsher geschikt voor de landbouw en bos komt hier normaliter weinig voor. De bostypen die zich hier spontaan kunnen ontwikkelen zijn met name Droog Wintereiken - Beukenbos en enkele kleine terreindelen vallen onder het Droog Berken - Zomereikenbos en Elzen - Eikenbos.

Voor een uitgebreide beschrijving van de groeiplaats wordt verwezen naar het “Beheerplan Landgoed Althuyzen, Bureau van Nierop 2016).

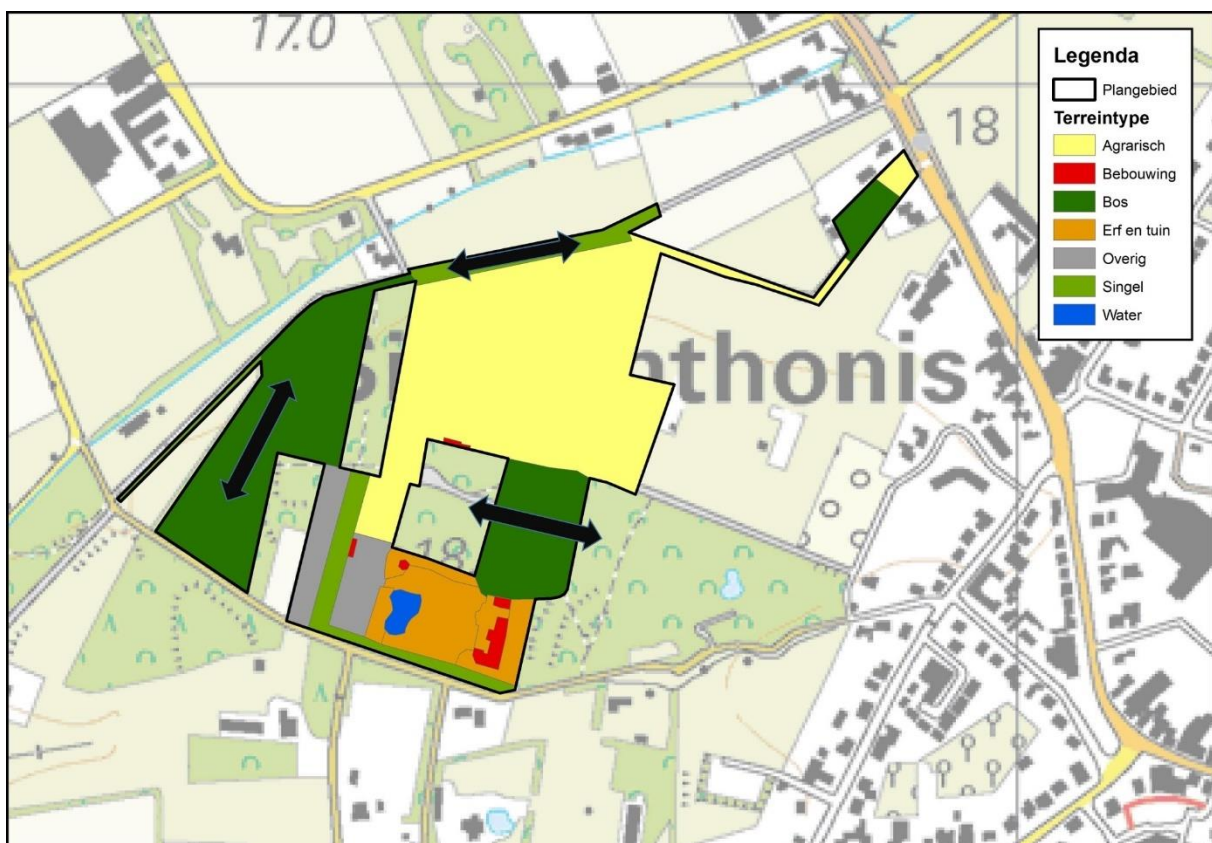
2.3 Natuur

Bossen en singels

Een groot gedeelte van het huidige plangebied bestaat uit bossen (32%) en singels (8%). Deze bestaan vrijwel geheel uit zomereik in de boomfase. Dit is de fase waarin de economische waarde van het bos afneemt en de ecologische waarde toeneemt. Het bos bevat in de onderetage veel Amerikaanse vogelkers wat een negatieve werking heeft op de ecologische waarden. Op veel plaatsen komt dood hout en dode bomen voor wat weer positief op de ecologie werkt.

Ecologische verbindingen

De ecologische verbindingen in het landschap zijn met name oost - west gericht en concentreren zich op de bestaande bossen en singels. 44% van het landschap bestaat uit agrarische percelen zonder groen. Hierdoor zijn de ecologische verbindingen in noord - zuid richting beperkt.

Figuur 3 Ecologische verbindingen

Flora en fauna

Er zijn op dit moment weinig actuele gegevens beschikbaar over de flora en fauna binnen het plangebied. In 2015 werd een quick scan flora en fauna uitgevoerd, waarbij enkele waarnemingen zijn gedaan verder is er een lijst beschikbaar met soorten die voorkomen in de directe omgeving vanuit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna). Uit het onderzoek kwam naar voren dat er op dit moment geen bijzondere flora en fauna in het gebied aanwezig is. Wel is er potentie aanwezig voor bosvogels en vleermuizen in het gebied met name doordat er veel oud bos aanwezig is. Voor een uitgebreide beschrijving van de bossen, singels, flora en fauna en de wijze waarop met behulp van beheermaatregelen

een impuls wordt gegeven aan de ecologie wordt verwezen naar het “Beheerplan Landgoed Althuyzen, Bureau van Nierop 2016).

2.4 Historie

Op de historische kaart van 1850 bestaat het plangebied uit een oud cultuurlandschap met vooral bouwland (heideontginning) en bos (circa 30%). Het oude cultuurlandschap wordt veelal aangeduid als kampenlandschap. De kampen bestonden uit kleine clusters van boerderijen met daaromheen weide en omzoomde bolle akkers (essen). Van daaruit zijn de dorpen ontstaan, zoals ook Sint Anthonis. De essen zijn ontstaan door potstalbemesting. De mest bestond uit heideplagsel en schapenmest en werd uitgereden over de akkers, die daaraan hun verhoogde ligging danken. De bolle akkerlanden zijn in het plangebied nog herkenbaar.

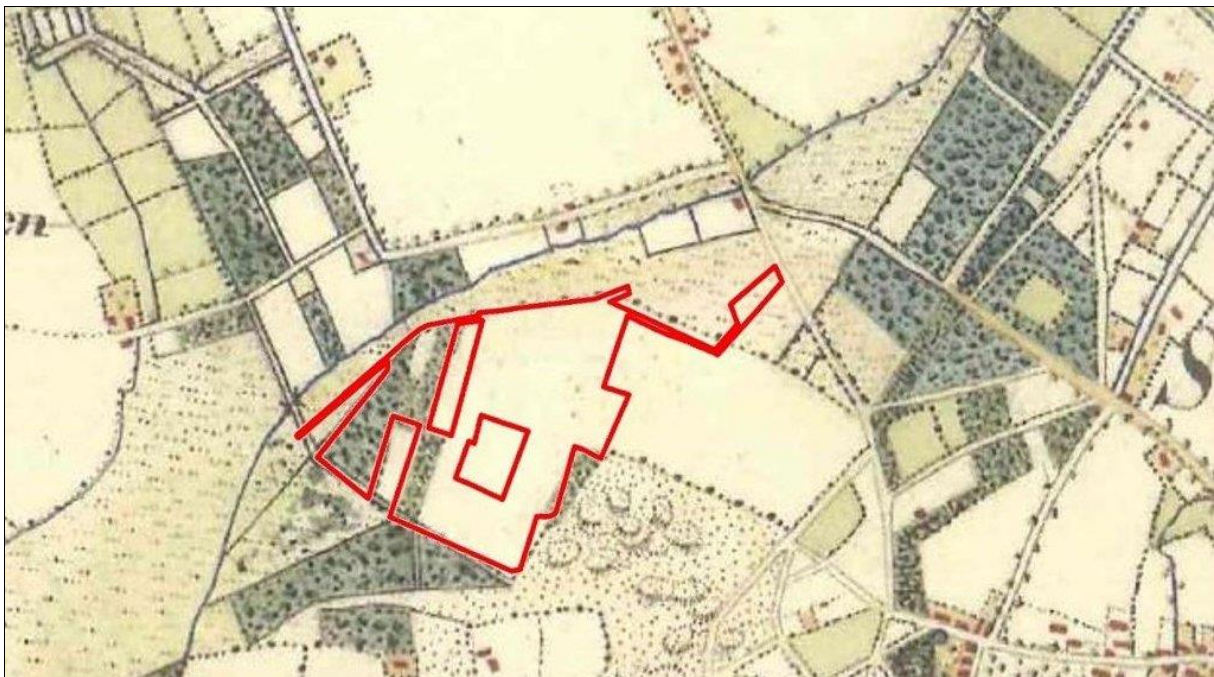

De dorpen ontstaan, zoals ook Sint Anthonis. De essen zijn ontstaan door potstalbemesting. De mest bestond uit heideplagsel en schapenmest en werd uitgereden over de akkers, die daaraan hun verhoogde ligging danken. De bolle akkerlanden zijn in het plangebied nog herkenbaar.

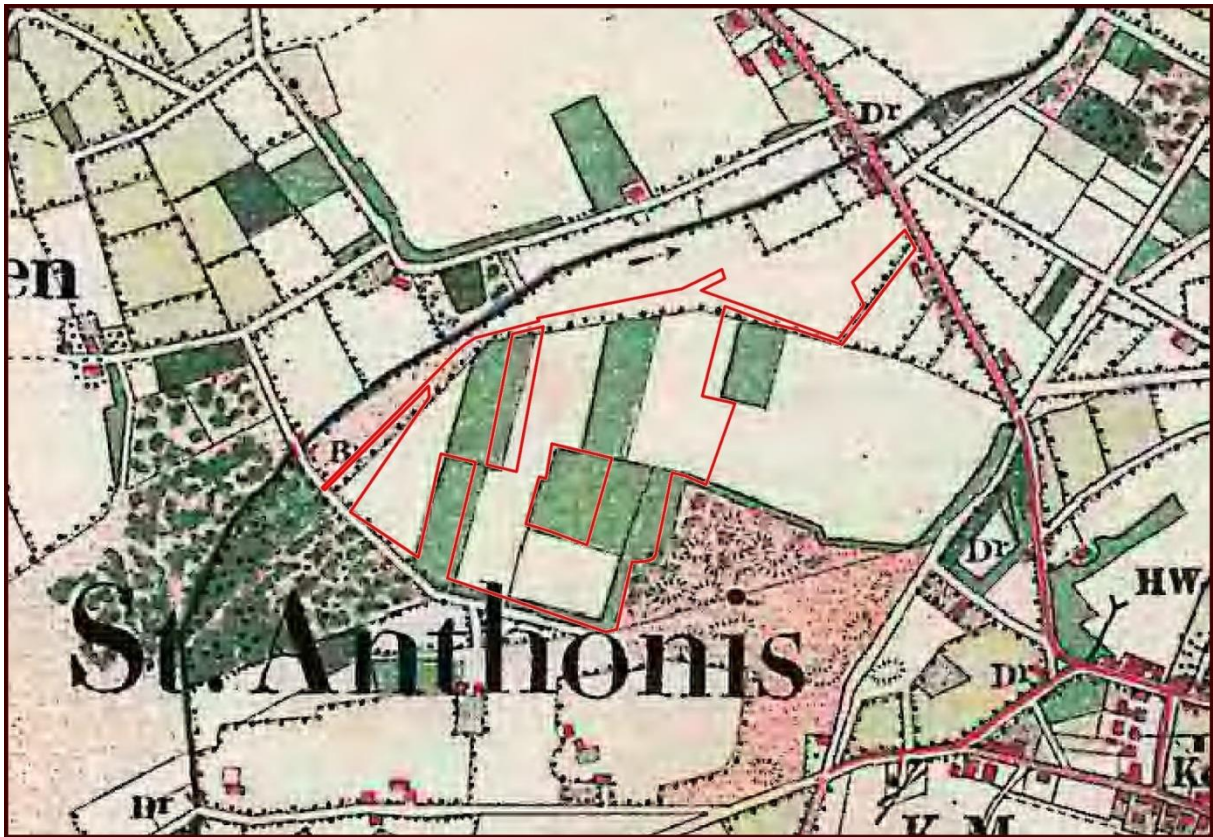
Bolle ligging essen of enken in het plangebied

Door de mechanisatie van de landbouw en de opkomst van kunstmest werd het meer en meer mogelijk om de woeste gronden, die tot dan toe gebruikt waren voor de beweiding van schapen te ontginnen. Door het hoge tempo van ontginning en latere ruilverkavelingen zijn deze gebieden nu nog als grootschalige gebieden op veel plaatsen herkenbaar.

Opvallend is dat de westzijde van het plangebied rond 1850 uit bos bestond terwijl het rond 1900 bouwland was. Omgekeerd waren enkele percelen bouwland weer aangeplant tot bos.

Figuur 4 Kaart 1850

Figuur 5 Kaart 1900

Figuur 6 Kaart 1950

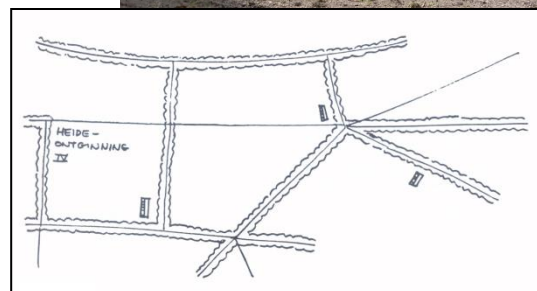
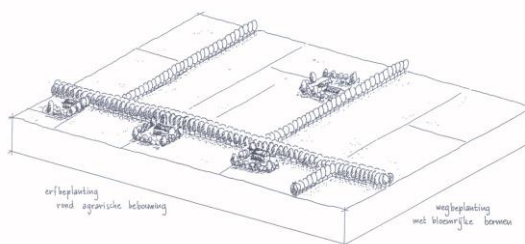

Figuur 7 Luchtfoto 2014

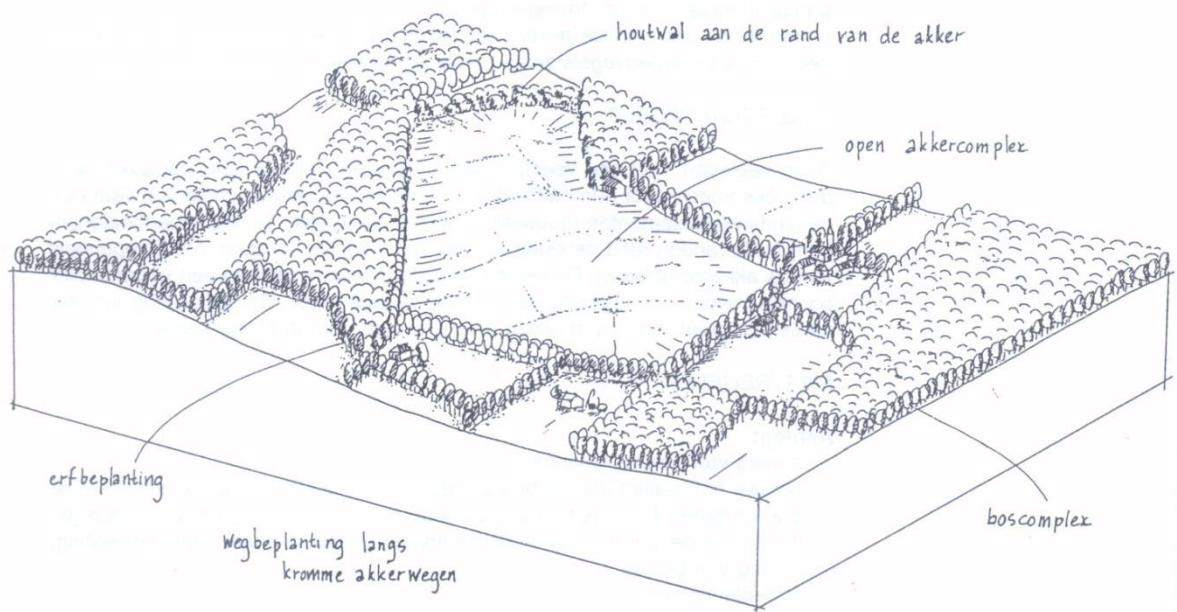
Tussen 1900 en 1950 zijn deze percelen weer bebosd. Sinds 1950 zijn er geen grote veranderingen meer geweest in het plangebied. De huidige hoeveelheid bos en singels is circa 40%.

2.5 Landschap

Het landschap bestaat uit een oud cultuurlandschap (kampenlandschap) en een heideontginningslandschap. Kenmerkend voor het huidige landschap zijn de grote blokvormige percelen, lange zichtlijnen en de bolle akkers. De bospercelen en langgerekte singels geven hierbij structuur aan het landschap.

Modelbenadering heideontginning (agrarisch landschap)

Modelbenadering essen (kampenlandschap)

2.6 Recreatie

In de nabije omgeving van het plangebied zijn vele wandel- en fietsroutes aanwezig. De routes die het dichtst bij liggen zijn in onderstaande figuur weergegeven. Op dit moment loopt door het plangebied aan de westkant slechts één wandelroute. Deze route loopt door het bos dat voorheen eigendom was van de gemeente Sint Anthonis. De fietsroutes maken onderdeel uit van een regionale knooppunten route.

Figuur 8 Huidige routes

HOOFDSTUK 3. ONTWIKKELINGSVISIE

3.1 Doelstelling

Het in stand houden en ontwikkelen van een kwalitatief hoogwaardig landschap met landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en ecologische waarden.

De sterke punten van het landgoed zijn op dit moment:

- Landschap:** Het landschap bestaat uit een oud cultuurlandschap dat in zijn oorspronkelijke vorm nog goed herkenbaar is. Kenmerkend zijn de langgerekte singels en bossen die hier voorkomen
- Recreatie:** In de omgeving komt een routestelsel van wandel- en fietspaden voor, waarop kan worden aangesloten.
- Cultuurhistorie:** De huidige bossen bestaan uit oude eikenbossen die in het verre verleden als hakhout werden beheert. Bij de hakhoutcultuur werden de jonge eiken om de 15 tot 30 jaar afgezet, waarna de stronken opnieuw konden uitlopen. Doordat deze cultuur niet meer is toegepast ontstaan typische gebogen boomvormen. Deze heden niet meer in gebruik zijnde cultuur zou op het landgoed opnieuw kunnen worden geïntroduceerd.
- Ecologie:** De bossen zitten qua leeftijd in de boomfase. Dit is de fase waarin de ecologische waarden toenemen. Op veel plaatsen komt dood hout en dode bomen voor wat positief op de ecologie (biotopen) werkt.

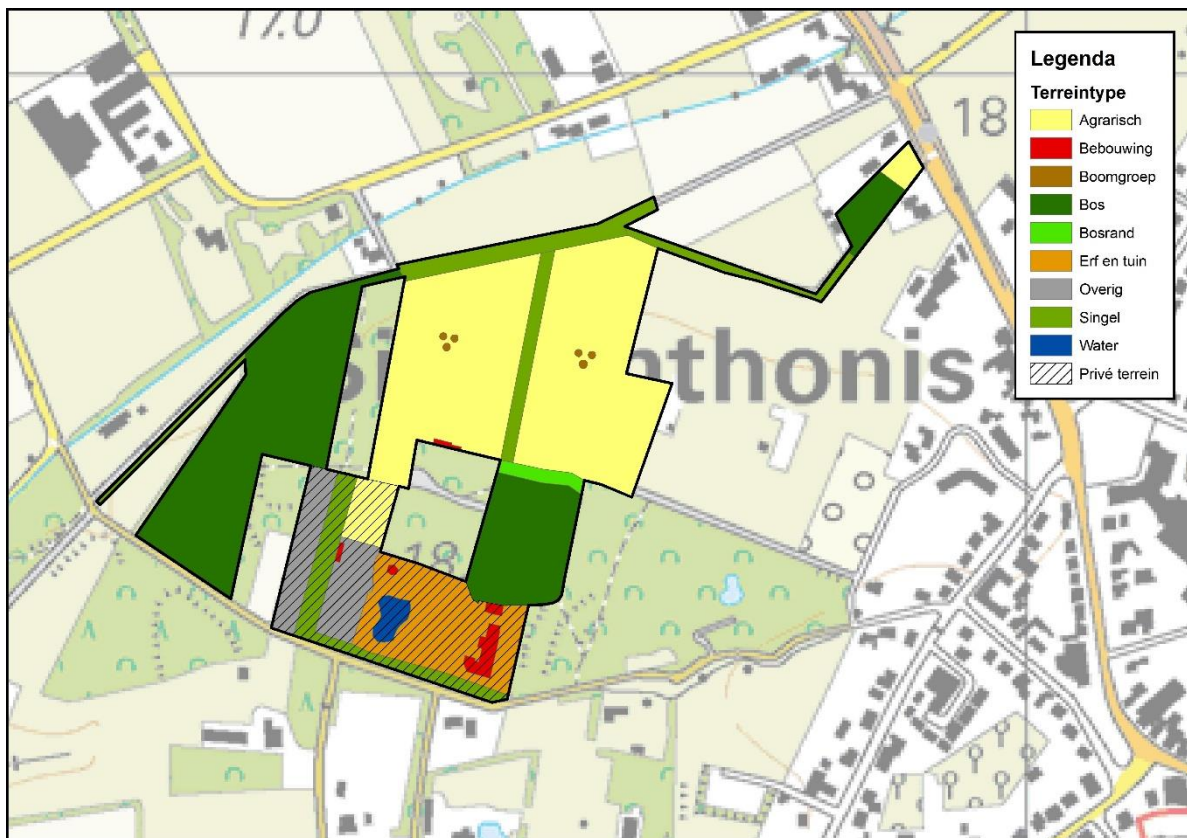
De mogelijkheden van het landgoed zijn op dit moment:

- Landschap:** Het landschap kan worden versterkt door de aanleg van een singel. Verder kan de visuele belevingswaarde worden versterkt door de aanleg van enkele boomgroepen in het landschap.
- Recreatie:** Op het landgoed komt op dit moment geen doorlopende wandelroute voor. De beleving van het landschap van Sint Anthonis zou kunnen worden vergoed door de aanleg van een wandelroute met bebording en bankjes die over het landgoed loopt en verbonden wordt met de routes in de omgeving. Hierdoor kan een ommetje vanuit Sint Anthonis worden gemaakt.
- Ecologie:** De ecologische verbindingen in het landschap zijn oost - west gericht en in mindere mate noord - zuid. Door de aanleg van singels (droge ecologische verbindingen) in het landschap zou hierin een verbetering kunnen worden gemaakt. In combinatie met het aanleggen van een bosrand kan een flinke impuls worden gegeven aan de ecologie.

De doelstelling richt zich op het wegnemen van de zwakkere punten waardoor landschap, natuur en recreatie een impuls krijgen.

3.2 Visiekaart

De bovenstaande doelstellingen zijn uitgewerkt in onderstaande visiekaart. Op de visiekaart zijn ten behoeve van ecologie, landschap en recreatie een aantal elementen toegevoegd aan het landgoed. Deze worden in onderstaande teksten toegelicht.

Figuur 9 Visiekaart

Terrein	Oppervlakte (ha)	Percentage (%)
Agrarisch	4,02	39,9
Bebouwing	0,11	1,1
Boomgroep	0,02	0,2
Bos	3,09	30,7
Bosrand	0,08	0,8
Erf en tuin	0,88	8,8
Overig	0,60	6,0
Singel	1,18	11,7
Water	0,08	0,8
Totaal	10,07	

Singel aanleggen

Om de ecologische structuur van het landgoed te verbeteren wordt een brede singel aangelegd over het agrarische perceel in noord - zuid richting. De singel heeft een breedte van 10 meter en een lengte van 180 meter en wordt beplant met inlandse boom- en struiksoorten op basis van de Potentieel Natuurlijke Vegetatie (zie beheerplan Landgoed Althuyzen). De te planten soorten zijn: Eik (50%), beuk (30%) en 20% struiken aan de randen (sporkehout, hulst en lijsterbes).

Boomgroepen aanleggen

In het landschap worden op de agrarische percelen een tweetal boomgroepen aangelegd van 3 solitaire bomen. Dit zijn inlandse soorten; linde of beuk (rode en groene).

Herinroductie hakhoutbeheer

Het hakhoutbeheer wordt gezien als cultuurhistorische maatregel, maar geeft tevens een grote meerwaarde ten aanzien van de ecologische waarden van het bos. Het hakhoutbeheer wordt verder uitgewerkt in het beheerplan Landgoed Althuyzen.

Bosrandontwikkeling

Overgangen van open terrein naar dicht bos, zijn ecologisch gezien vaak de meest waardevolle plaatsen in een bos. Hier zijn binnen een relatief kleine oppervlakte veel verschillende biotopen aanwezig voor diverse soorten flora en fauna.

Op dit moment zijn de overgangen van het bos naar de agrarische gronden abrupt. Door het aanleggen van een mantel - zoom vegetatie wordt deze overgang geleidelijk en ontstaan

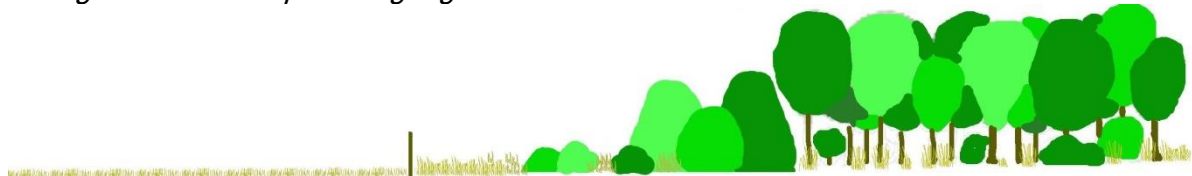

diverse biotopen voor onder andere vogels en insecten. De bosrand zal bestaan uit een opgaand bos, een mantel met kleinere bomen en struiken en een zoom met ruigte en kruidenrijke vegetaties. Hierdoor zijn er veel verschillende biotopen wat de soortenrijkdom vergroot. Een bosrand wordt aangelegd over de volledige lengte van het bos met een breedte van 20 tot 30 meter.

Deze dient gefaseerd aangelegd te worden, zodat alle leeftijdsfases uiteindelijk aanwezig zijn.

Huidige situatie: abrupte overgangen van bos naar landbouw

Toekomstige: zoom - mantel vegetatie

Wandelpad

Het landgoed wordt opengesteld met uitzondering van de tuin en rondom de woning.

Rondom het landgoed liggen enkele regionale wandelroutes.

Over het landgoed zal een wandelroute worden aangelegd die hier op aansluit en ook aansluit op de kern van Sint Anthonis. In totaal wordt hierdoor circa 1.400 meter wandelpaden voorzien op eigen grond (het ommetje is totaal circa 2.000 meter).

Hiermee wordt tevens voldaan aan de eisen voor openstelling binnen de Natuurschoonwet (350 meter). De route wordt middels paaltjes gemarkeerd en wordt voorzien van openstellingsborden.

HOOFDSTUK 4. BEGROTING

In de onderstaande tabel is een uitwerking gemaakt van de kosten. Hierbij is gebruik gemaakt van algemene normen en ervaringscijfers. Het regulier onderhoud dat hierop volgt wordt verwoord in het “Beheerplan Landgoed Althuyzen”, Bureau van Nierop 2016.

Project	Hoeveelheid	Eenheid	Tarief	Kosten
Maatregel			(excl. BTW)	(excl. BTW)
01 Aanleg singel				
	Plantsoen en plantwerk	1600 st	€ 1,50	€ 2.400,00
	Grondbewerking	0,36 ha	€ 1.500,00	€ 540,00
	Waardedaling grond	0,36 ha	€ 50.000,00	€ 18.000,00
Subtotaal				€ 20.940,00
02 Aanleg boomgroepen				
	Plantsoen en plantwerk	6 st	€ 300,00	€ 1.800,00
	Grondbewerking			€ 250,00
Subtotaal				€ 2.050,00
03 Aanleg bosrand				
	Klepelen	0,1 ha	€ 1.250,00	€ 125,00
	Plantvoren ploegen	0,1 ha	€ 350,00	€ 35,00
	Plantsoen en plantwerk	1600 st	€ 1,50	€ 2.400,00
Subtotaal				€ 2.560,00
04 Algemeen				
	Plankosten	1 st	€ 5.000,00	€ 5.000,00
	Directie (uitzetten, toezicht)	40 uur	€ 65,00	€ 2.600,00
Subtotaal				€ 7.600,00
Totaal				€ 33.150,00